Година II | Четвртак, 11. августа 1943. год. | Број 140.

ГЛАС ЧРНОГОРЦА

Излази СРЈЕДОМ и СУБОТОМ. — Уредништво и администрација Његошева Бр. 7. — Рукописи се не враћају. — Телефон Уредништва број 84 — Претплата: [illegible] — Појединачни број [illegible]

САВЕЗНИЧКА РАСПРА ОКО СЛИКЕ БУДУЋЕГ СВИЈЕТА

ИНТЕРВЈУ СА ЈОС. СТАЉИНОМ

УДЕС ЕВРОПЕ

Агенција ДНБ објавила је ових дана текст једне дневне запоиједи, коју је Стаљин 8. фебруара 1943. годиже упутио командантима друге и шесте гардијске армије и генералу армијског корпуса г. Попову.

Оригинал ове дневне заповјести носи Стаљинов потпис, пошто је он у исто вријеме и комисар одбране. Тај документ обухваћа општи развој рата и дијели га у три главне фазе. Прва фаза — каже се у заповјести — састојала се у повлачењу совјетске војске, пошто је била неспремна и без довољно искуства, те није могла одолјети надјели њемачких трупа. Друга фаза — каже се даље — то је побједа до које се мора доћи уништењем њемачких трупа и продором совјетских снага на противничку територију. Тада би морала започети трећа фаза, која има за циљ потпуно уништење капиталиама.

„У тренутку кад пролазимо кроз другу фазу — пише даље Стаљин — морамо прикрити пред капиталистичким експонентима наш крајњи циљ, јер ако оставјене друге фазе буде тешко, биће нам још потребно искористити и даље помоћ наших савезника, који би морали да створе други фронт. Ако сумња са стране Англоаса о нашој коначној намјери, могла би овбиљно компромитирати наше планове и помоћ која нам је неопходна".

„Немојте мислити — каже даље друг Стаљин — да постоји икаква могућност да се ми одреднемо наших начела. Наш једини циљ јесте и остаје јесјетска револуција. Као што је њеју заборавити закletву положену на Лењиновом гробу, тако и ви не смијете заборавити вашу закletву. Сарадња са нашим савјезницима биће отказана чим буду покушали да нам ометају планове и да нам стану на пут".

Стаљиново тајно нарежење извршена се сљедећим рјечима: „Држите увијек на уму да је наш једини циљ — совјетска диктатура пролетаријата".

Какав би наш живот изгледао под диктатуром пролетаријата то свакн од нас може да замисли, ако није заборавио све оно што се је догодило за пријених дана широм оне наше голе крајине.

Пошто такве идеологије немају потребе моралне подлоге и здраве социјалне и економске основе, да се одрже на животу, треба да се ослоне само на тероризам. Да се тај систем спроведе треба потражити прикладне елементе, *који не бјеже од крви и који у звјерским крволочним потребама не виде сву грозоту и све ужас што та недјела побуђују код цивилизованих и културних људи.* Зато комуниста може да буде онај који није ни повиран у више сфере наше вјековне цивилизације, које не сјна одлике васпитања, чудоћа, вјере, по којима се човјек уздиже и приближује божанском *творцу. Комуниста је онај који није кадар* да обузда свој животински нагон и који не сахрањује живот као дар виших сила, у коме свако има исто право да се радује и да живи, обожајући све животе и уживајући све благодјети што су људи, помоћу вјековног искуства комисјили, створили, накупили и уредили према својим потребама.

Према томе Стаљинове намјере могу ласкати само такви елементи, који мисле да ће тероризам моћи једнако успјети да и себи задну извјесну вриједност у *друштву* вајединци и да *продужу на такву* ласкаву улогу, која би сигурна пријатеља и вјанце да им се поклоне чељству.

У животу своју повољну улогу стекни нечим другим. Треба заслужити поштовање, треба улити своју снагу одликама и својим примјерима сјатанем поверје и одзивост око ног свијета. Треба — другим рјечима — социјалне доминирати *или никако терористичким* средствима, који човјека понижу до те мјере да га лијепе уопште, а пријатеља и вјанца посебно, квалификују социјалним отпадником и алчинцем, ва кога су већ давно, откад постоји свијета, *створени закони.*

Лист „Палестин Пост" објављује чланак у којему се саопштава текст неких разговора једног дописника тог листа са самим Стаљином. Расправљало се о ратним циљевима большевика Русије. Писац тврди да чувени диктатор намјерава да послије у Европу пошаље Њемачке и да изазове комунистички бајк на цијелом континенту. Што се тиче такозваних територијалних ревандикација, јавља дописник, да Стаљин претендује на апсолутно господарење свих балтичких држава, као *и на потпуно слободно прилаз Дарданелима* и Первијском заливу. Обраћа на Источну Азију тражи он анексију њој нових совјетских република. Такође и Порт Артур морао би да оде под совјјет у власт. Овај врховни чланак у убудно је све вјеже на Средњем Истоку.

Љеиинова сјенка испружила је своју грабежљиву руку десно и лијево Москва се не одр че програма большевике доминације, иако кафањски стратези понављају свој свој рефрен о освојвјетству према тој могућности уопште, пошто кажу да ће Русија имати на рата потпуно исцрпљена и да ће се Англоса и Америјути да је укроте.

Не смијемо заборавити да опасност не проилазан само из московске централе; она се угнијездила у самим зарађеним земљама, не искључивши Енглеску и Сједињене Државе.

Не смијемо заборавити и то да њени *документ показује крајње лицемјерство* диригената и сву примитивну подлост комунистичког система и открила, који кад и преко најсрамотнијих подвала тражи остварење својих циљева.

Кад би до тога дошло аначило би да се је човјечанство повратило троглодитизму и прашуру, те да је изгубило и посљедњи трунак овог здравог разума што човјека раздваја од животиња. Преисторијско доба би поново искрсло са својим шиљама и са својим примитивизмом, пуним којега су се људи вјековима борили.

Стаљинова потврда његовим генералима да распуштање III интернационале претставља само маневар, прошла је кроз англосаксу штампу и обично врло ауучну пропаганду апсолутно неопажено. То ћутање је врло симптоматично. Ко ће кога надмудрити?

Овај рат потписао је већ осуду фашизма, послије кога ће неминовно усљедити и она большевизма јер нема корјена у народу. Све што је наметнуто мора да отпадне.

Народи су уопште *деспотизма сити*, а нарочито пак ако је тај деспотизам црвено обојен, пошто и тако и тако читава атмосфера око нас — а нарочито у овој земљи — и превише сјајком крвљу смрди.

Бино Бијаћ

Нова министар унутрашњих дјела

(*Рим*) Данашњим нарежењем именовао је Н. В. Краљ и Цар министром унутрашњих дјела префекта сенатора Умберто Ричи на мјесто Н. Е. Бруно Форнарина, који је дао оставку.

Сенатор Умберто Ричи родио се у Каљуру (провинција Бари) на дан 13. новембра 1878. године. Ушао је у ресор унутрашњих дјела *године 1900.*, те је вазда до ране по ожиље. Именован је за пр фекта године 1924. Био је једно вријеме вазредним комесаром за римску провинцију и префектским комесаром у Торину. Иа то је био на положају префекта у Бологну и Торину, а на крају генералним директором Централне управе током 1933/34. године. Умировљен је *1935. године.* На дан 22. априла 1939. године именован је краљевским сенатором.

Састанак Рузвелт—Черчил—Стаљин?

У Лондону нити потврђују нити демантују вијест о претстојећем сусрету Рузвелта, Черчила и Стаљина. Шведски дописници из Лондона веле да се у британској престонници не искључује могућност да дође до нове Касаблане, те да се једнако сумња у учешће Стаљина. Забринутост, коју и казује британска штампа у приказивању односа између Англоамериканаца и Совјета које се желе покавати као преко сваке мјере одлучни, наводи на помисао да уствари није тако. Утолико прије што је један британски лист отворено најавио да се између Велике Братиније и Русије не може створити политичка и дипломатска сарадња, која би имала допунити сарадњу на бојном полу. Прелазећи на питање англоамеријског односа, пише један други лондонски лист, да Черчил наводно тражи од Рузвелта потпуно слободне руке у уређивању Индије. Черчил би хтио такође да се објавјеити о развоју кампање *на претстојећем наборе у Средњем* Државама, који се имају одржати сљедеће године. Будући да постоји могућност да Рузвелт не буде изабран поново, постављају британски листови питање, шта би се у таквом случају могло догодити.

Молитве Св. Оца Папе за мир

Св. Отац Папа упутио је Кардиналу Државном секретару Мањеоне писмо, у којем је истакао да, у часовима када је братска слога између поједиених држава потпуно поломљена, те када сила оружја наиђе своје страхоте не само војскама већ и мирољубивом становништву, он ништа не пропушта учинити да би се *братство слови. Али будући да не нађе* да да људи слушају његов глас, то он упућује Богу своје молитве, позивајући све, а нарочито бискупе, да му се придруже у молитви. Нарочито повина свој дјели италијанска земља да изиоли од Бога оно за чиме тежи. Папа жеља да се ове молитве нарочито читају сљедећих дана светих Богородичиних празника.

Акција Црвеног Крста за добро обољелих заробљеника

Шведска, Турска и Швајцарска позване су, према неким вијестима од стране Црвеног крста да споште јесу ли расположене да створе у својим земљама логоре за ратне заробљенике, који су већ дјелимо интернирани. Лист „Дајленс *Нијехтер" пише да се о том проблему* расправљало и у Домској дому. Овим мјерама се желе побољшати животни услови и санитетске прилике за обољеле заробљенике.

Одлуке Бадољеве владе

Укинуто је Губернерство Домовије. Префекти провинција Задар, Сплит и Котор врше своје функције у вазнесости од министарства унутрашњих дјела, према посљедњим законима и уредбама, координишући односе у садашњим приликама са акцијом по дирегтивама војних власти, а према одређбама правилника о ратној служби. У вези са горњим додјељују се *провинције Сплит и Задар* 18 армијском корпусу, а Котор о. армијском корпусу. Префекти Задра и Сплита стављају се у мирновину.

Службене новине објављују краљевски декрет од 4. августа, који се проширује ратно стање на цијели државни териториј. Декрет је ступио на снагу већ 8. ов. мј.

Префект Витеа Незикс крста Др. Мовјеле постављен је за вазредног комесара національне организације Додоланора.

КРВАВА БОРБА ЗА СИЦИЛИЈУ

Очајно стање у запосједнутим крајевима острва

Посљедњи италијански билтен

Врховна команда јавља:

Непријатељска авијација на Сицилији настављала се развијајући из ваздушне помоћ ваздухопловства и поморских снага у складу с циљевима одбране италијанских и немачких трупа могли су неки дијелови бити евакуисани под жестоким нападима бојишничких оклопљених дјелинца Италијански и немачки авиони гађали су свобрађајне чворове и центре у непријатељској позадини. Немачки ловци сјајили су 2 авиона. Наши авиони бјеодовали су у ватрини Сицилије 1 непријатељски брод, од укупно [illegible] брода, од укупно [illegible] *у водама код Апулије 3 брода средњег тонаже, погођивши сем тога 1 крсарицу и 2 мање јединице.*

Генерал АМБРОЗИО, [illegible]

Стигли смо данас до једанаестог дана одлучног англо-америчког напада на италијанско-њемачке линије на Сицилији. Оно што је било, одмах након почетних успјеха, објављено горњом вијешћу, претворило се у жестоку борбу, у борбу у *једне стране јасно навија богатство англосаксиских средстава* са *стране друге живјеност и храброст осовинских трупа.* Док су на *кримна* фронта, у зони сјеверно од Катаније и код Марине да Кароније, одбијени напади на центру фронта, то јесу зони Троине, Регалбуте и Четирине, непрестано пристизање нових средстава, која је непријатељ бацио у борбу, присилило је италијанске и њемачке јединице да *уступе терен да би на удаљеним* положајима пружиле ноги отпор, сваљивши се на масив Етне и на брдске линије Кроније. Борбе које су се развијале на овом сектору, постале су посљедњих једанаест дана страховито жестоке.

Канадске, сјеверноамеричке и британске трупе, уз помоћ огромних артиљеријских *снага*, борних кола и авиона настојале да по сваку цијену пробију италијанско-њемачке положаје, што се пружају дуж сјеверне обале Сицилије, као и оне што се налазе на два оборка *Етне. Они покушају у суутворо пропали*, а *Етне* су нападали претрпили нове тешке губитке. Сама њемачка дневна „Нојмајер Вајнер" разорила је или погодила 220 оклопних кола, 52 оклопна аутомобила, 20 оклопних камиона и преко [illegible] тенкова и многобројна друга кола и [illegible] Непријатељске јединице под заповједништвом генерала Патона нападале су на њужном сектору области код Санто Стефана са анатиен фронтијама борних кола и пјешадије. У жестоком борби на успјеху је бранилацима да спиниоиају противничке продоре. Да блокирају обалски друм који води према истоку. Пребјеге је непријатељ покушао са новим јединицама свјежих трупа у противнапад, о чијем исходу у часу закључења листа још није јављено.

Из извјештаја наших Сицилијанаца, којима је успјело да побјегну са територија запосједнутог од стране Англо-америјанаца, сазнаје се да је непријатељ, супротно обећањима зваиним са пропагандистичком сврхом, ванео у запосједнутим возима Сицилије страховлаз. Прва мјера непријатељске немаде састојала се у томе да сва возила намијенна отпадним на бојишне елементарних потреба становништва. Истиче се да је ова мјера изазвала потпуну *сурлоту са непријатељским* извјаама, које су објављивале да су дијелиле становништву запосједнуте Сицилије намијенше и сваковрсну робу. *Међу остали забрано је непријатељ* становништву запосједнутих градова изношење из својих мјеста, а сељаци не могу ићи да култивишу поља и да се побрину о жрвани настављених цитара. Грбљушима су пали у руке летци, које је нападач дијелио међу сопственим трупама, из чијих се види да су Англо-америјанцима забрањени пријатељски односи са сицилијанским становништвом, које се сматра људима нижег ранга. Знатну привредну штету претрпиле је сицилијанско становништво тиме што је непријатељ одредио на око 800 лира разјењу на 1 фунту стерлинга. Надаа су бјегунци саопштили да Сицилијанци сваком приликом саботирају радове које им окупатор намјеће, што доводи до нових инцидената.

Reforma školstva u Italiji

Badoljeva vlada počela je odmah potrebu da se cjelokupnoj obuci u svim školama Italije, povrati čim prije stari oblik [illegible] jega se je bila potpuno odstranila iz [illegible] fašističkog režima. Već su stupljene sve [illegible] tive o uklanjanju udžbenika sa [illegible] i tendencioznim sadržajem. Ova akcija je [illegible] skala da i torija može obuhvatiti samo do [illegible] *dalnjeg perioda* iskorištene za [illegible] i političke svrhe. S time u vezi [illegible] da je jedinstvena čitanka za [illegible] kole, sa-tavljena po naredenju [illegible] tara iz političkih ili pri-[illegible] prema kojima se orijentiše [illegible] vlade. Stoja je ministar narodnog [illegible] ukinio od sljedeće školske godine [illegible] čitanke. Ova odluka smjesta stupa na [illegible] jer se *do ove čitanje ne mo-* [illegible] obzirom na romantičnu vrijeme [illegible] limo na stanovišta [illegible] *lija"* da nastavnici po [illegible] obotrebljuju školske udžbenike [illegible] bilo je odlučno [illegible] da, sa revizijom [illegible] budu puštenii u promet.

I škola, dakle koja je bila postala [illegible] politička najzamna odgoja Italijaćke [illegible] locije, vraća se svojim starom [illegible] koji je [illegible] svaku politiku, [illegible] bilo je odlučno [illegible] *odlučnim* [illegible] *temelju* [illegible] primjera odanosti, kojim [illegible] rodoljubiva istorija.

[illegible] u [illegible] pojen. [illegible] u [illegible] nas [illegible] veličani [illegible] Italije [illegible] sa svim [illegible] ljima [illegible] italijanski [illegible] [illegible] ćaja i vi[illegible]

Realiza [illegible] đoćio mladim ljudima [illegible] [illegible] u svojim da [illegible] prema [illegible] [illegible] bilj [illegible] đa [illegible] đe [illegible] đe [illegible] đe

ЉЕПОТЕ ЦРНОГОРСКОГ ПЕЈЗАЖА

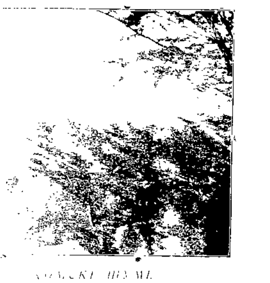

[illegible] ...МИ

ПЛАВСКО ЈЕЗЕРО

По рудним пољима у долини Ћотине

Пљевље, јуна

[illegible] најчички и фочански срез [illegible] ја среза у рудном благу [illegible] територији Гувернерства [illegible] обрада рудна поља [illegible] Ћотине, која [illegible] и претставља [illegible] и [illegible] раз- [illegible] Многа од тих [illegible] од [illegible] и компанија [illegible] отпочињати [illegible] Рудје, међутим [illegible] опет на- [illegible] рудног блага чи- [illegible]

[illegible] рудних поља [illegible] вршио [illegible] богатства среза [illegible] пљеваљски г. Г. [illegible] посјетио [illegible] рудних поља, њиховим премјеравањима [illegible] је добио, као и [illegible] истраживачима [illegible] приличну репутацију у [illegible] од [illegible] значајних рудних поља.

— [illegible] руда је страст — по- [illegible] Попадић — [illegible] цијелог свог вијека путам по брдима и камењарима, проучавам [illegible] рудна поља. Наш [illegible] тако [illegible] и безналице [illegible] чак и мањијацима.

— [illegible] сад са рудним пољима?

[illegible] са својом браћом држим [illegible] заштитом рудна поља: бакар [illegible] са извјесном примјесом [illegible] оловне и цинкове руде [illegible] затим гвоздене [illegible] Стргнцима. Нај- [illegible] оловно-цинкове руде [illegible] и Селиштима у [illegible] ја- [illegible] манганова [illegible] [illegible] и [illegible] и слаге [illegible] Рудно поље Бољанићи [illegible] садржи злато [illegible] помијешан са златом [illegible]

[illegible] каквих налазишта у [illegible]

[illegible] некога времена нашао [illegible] према фочанском [illegible] није рударско поље [illegible] погодно за ис- [illegible] с обзиром [illegible] близином [illegible] терен са- [illegible]

[illegible] заинтересовање које рудар- [illegible]

[illegible] је америкаанско друштво [illegible] за [illegible] у фочанском срезу. [illegible] и радови на испитивању [illegible]. Послије [illegible] наврађ ло се и [illegible] радове, али ванредни [illegible] изгреди сметали [illegible] на искоришћавању [illegible] поља.

[illegible] ...ите [illegible]

[illegible] бих [illegible] радо. Чиди [illegible] ...ју, ер [illegible] ...мо [illegible] нега [illegible] ...ко и би [illegible] богатство [illegible] и [illegible] ...ије него [illegible] ...ју је од необ- [illegible] ...скорећ [illegible] наслаге [illegible] ...у [illegible] гушћом [illegible] сада за [illegible] их рударских [illegible] и отпо- [illegible] Нијемци су више спремни за наставе своја [illegible] да се појаве као бржи и [illegible] на рударском пољу.

Г. Попадић је завршио своје интересантно излагање у нади да ће сам привреда и прогрес и ратне потребе убрзати ствар, те ће Италијани прегледати та рудна поља и, наравно, отпочети са радом, јер „ово је рат сировина, рат производње и материјала" — како каже г. Попадић.

Рудно богатство у долини Ћотине то жи све више интересовања, јер је то значајно имање од неоцјењиве вриједности. Разноврсно и богатство руда указују да ће тај крај в [illegible] м нем постати и знатна индустријска област. Сам

Јединице француских добровољаца у редовима њемачке војске

(Париз) У вези са образовањем француских јединица у оквиру њемачких СС формација, ради борбе против бољшевизама, сазнаје се да сада, на основу декрета маршала Петена и министра претсједника Лавала, сви Французи могу да се уписују у СС формације. У односу према Французу који вади својећ особе, примљене у њемачке формације, на истом положају као и добровољци у борби против бољшевизма. Први батаљон је већ формиран, а ускоро ће бити формиран и први пук.

Нордијски покрет између стварности и снова

Док је партијска политика у Шведској, након објављивања „грађанског мира" године 1939, пала је у зимски сан, прорадила је посљедњих година из свих снага организација „Сјевер", чији је циљ максимално зближење свих скандинавских народа. Она се разгранала, обухватајући чак и најмања насеља, приређујући испјешна предавања и изложбе, које увијек наилаве на највеће интересовање код широких маса. Може се рећи да „Сјевер" данас претставља у Шведској, изузевши најекстремније десничарске и љевичарске партије, најактивнију политичку организацију.

Практично претставља овај покрет реакцију на политику мирног ишчекивања кроз све године светског рата, тражећи активно провођење паннордијске политике.

Сјеверна Европа не претставља никако савршено географско, па чак ни расно ни језично јединство. Финци, који се апсолутно не искључују из нордијске заједнице мисле, осјећају и поступају друкчије од Швеђана, Норвежана и Данаца, до толике мјере да нема у тим народима једног озбиљног човјека, који би осјећао жељу да се, посматрајући финске везе, историју и геополитички положај, повеже са политичким удесом те земље, пуним којекаквих опасности. Али ако се пређе преко тих обзира, те наступи као једна јединствена заједница нордијских народа, опет та заједница не би могла да представља неку велесилу, остајући увијек само објектом оне велике политике, која данас мисли континентски и велепросторно. Па ипак, и поред све ове реалности, постоји цвјета организација „Сјевер" у Шведској, дајући подршку стварања подружних организација у Финској и Данској.

Пратећи кроз штампу разне изјаве шведских официра, привредника или професионалних политичара о могућностима стварања скандинавског блока, долазимо до констатације да у тим народима влада веома трезвено мишљење о том проблему. Ни данас, и ни норвешки батаљони нису у новембру 1939 године стигли на Карелијску превлаку да заштите Финску од бољшевизма. У јесени те године демонстрирала су, истина, у Стокхолму три нордијска краља заједно са ондашњим финским претсједником републике Каљуом против московске политике, али је тог истог дана шведска влада саопштила финском министру иностраних дјела да од скандинавских земаља, које нису непосредно угрожене, нема Финска сем ове моралне подршке шта да очекује. Финска се нашла сама, иако је свега пар мјесеци прије тога расправљала са Шведском о могућности заједничког утврђивања Аландских острва, што би свакако морало довести до тијесне одбрамбене сарадње бар двију скандинавских земаља. Молотовљев протест распршио је те планове.

У тешку час нужде увидили су шведски политичари, па чак и они који су највиши заговорници нордијску идеју, да је немогуће остварити потпуни војни савез. Шведски министар иностраних дјела Сандлер је отступио, али ипак су се све шведске политичке партије сложиле у томе да у тој ствари има срце да попусти разуму. Слично је прошао и један други, мање демонстративно проведени покушај садашњег шведског министра иностраних дјела, у љету 1940 године. Гинтер је хтио да Шведску и у оно вријеме већ смирену Финску повеже војним споразумом са Совјетима, при чему би се међусобно имали загарантовати подршка у случају напада са треће стране. Али Москва је енергично одбила та, пројекат, показавши јасно да је склапање скандинавског савеза реално и могућно једино у случају нестанка сусједних велесила, или уз њихово учешће у истоме. Од тог времена увела је пропаганда организације „Сјевер" тон проповједника *срећне будућности уједињених сјеверних народа.*

Али и ова пропаганда наилази на своје сметње. Нордијски емигранти у Лондону изјавили су вишекратно и недвосмислено да не признају никакав скандинавски блок неутралности, већ виде спас Европе искључиво у њеном ослањању на програм „Атлантичке карте". Овакав став наравно није ни најмање условљен нордијским интересима. Ствар стоји друкчије: они виде у побједи бољшевика своје посљедње и једине изгледе на успјех, те стога упадају у безизлазност својих циљева. Како су од 1941 године имали могућности да посматрају у Лондону, како се совјетски амбасадор Мајски по Стаљиновом налогу одупирао сваком плану стварања блокова у Средњој Европи, те како је пољско-совјетска напетост све више расла, дошли су очигледно до закључка, да би бољшевици свакако и нордијске планове за стварање блокова нерадо гледали, већ и због утицаја које би такво стварање могло имати на друге „интересне сфере" црвеног империјализма, те да је стога најпаметније да се одустане од истих. Из истих разлога се у табору непријатеља Осовине веома хладно гледа на панскандинавски покрет, који је раније уживао њихову пуну подршку.

Једна од главних слабих страна организације „Сјевер" налази се баш у томе што она није знала или није хтјела потражити праве узроке таквог непријатељског става. Она оперише са добронамјерном али веома слабо оријентисаном јвношћу, заузимајући став као да т. зв. демократије са њом симпатишу, те ће једнога дана и бољшевике убиједити у исправност њених идеја. Притом она уопште не обраћа пажњу ни на то да се чак и Исландија, та пета скандинавска држава, искоришћујући раскид шеме персоналне уније са Данском труди из свих снага да се извуче из надзора скандинавске и европске заједнице, приклањајући се америчком царству. Стари непријатељ скандинавске идеје — стварност — још увијек настоји да одржи у [illegible] уздама заслада још најпотребније немоћне трупе Скандинавије. [illegible] све ово хоризонта и [illegible] овај пут срце надвладати разум? [illegible] О томе свједоче многа и кутва...

Строге мјере у Румунији

(Букурешт) Нови декрет [illegible] владе одређује смртну казну за крађе, разбојништва, фалсификовање хране, пића и љекова, за злоупотребу војне униформе и за друге злочине. Ово вриједи за цијелу Румунију све до краја рата.

Хелиотерапске колоније у Црној Гори

ЖИВОТ У КОЛОНИЈАМА

1) Прва два дана колоније посвећују се купању, љекарском прегледу, шишању, разврставању дјеце и подјели опреме.

2) Питомци ће бити подијељени у чете од по 25—30 дјеце, од којих ће свака бити повјерена једној надзорници. За образовање чета мора се пазити на критериј физиолошке и хронолошке доби, будући да се дјеца, услед разних насљедних или амбијенталних чињеница, не развијају подједнако. Стога се подјела на чете мора извршити у присуству и под надзором санитетског директора.

3) При ступању у колонију љекар испуни за свако дијете први дио санитетског формулара, који ће надаље бити допуњен свакидним стеченим податцима.

4) Првих дана живота колоније има се љекар побринути за вакцинацију свих питомаца против богиња и тифуса путем тровакцина.

5) Љекар-технички директор лично ће надзирати здравље и хигијену питомаца, а нарочито ће давати упуте за хелиотерапију и таласотерапију.

6) Уколико би се појавила сумња да су међу питомцима избили случајеви зараз их болести, љекар ће поред нормалних профилактичких мјера смјеста јавити о случају вишим санитетским властима, које ће донијети одлуку о природи мјера што се имају примјенити.

7) У колонији морају бити подузете строге мјере за тамањење евентуално постојећих мишева, стјеница, бува, вашки, мува, бубашваба и т. д. Латрине треба темељно дезинфицирати.

8) За вјерску службу треба се споразумјети са мјесним црквеним властима, водећи обзбиљно рачуна о вјероисповијести поједица питомаца.

9) Током боравка дјеце у колонији неће се допуштати посјете рођака, који ни под каквим изговором не смију улазити у кухиње, трпезарије и друге просторије колоније.

10) Изостанци особља морају бити строго спријечени опоменама, глобама или у случају потребе и отпуштањем.

11) Уколико се укаже потреба да се позове неко дијете на дисциплину, треба то учинити обичним методама убјеђивања, а никада материјалним казнама, као што су батине или лишење јела. Према кривцу се најприје поступи са љубављу, затим их се лиши забаве и игара у колонији, а ако се ни то не би показало довољно, јави се породици те се отстрани непоправљиви питомац.

12) У колонијама се има придржавати сљедећег распореда:

у 7,30	часова	— Пријем, разврставање, контрола облачење.
од 8—9	„	— Поздрав застави, молитва, подјела хљеба и мармеладе.
„ 9—9,30	„	— Чишћење и санитетска контрола.
„ 9,30—10,30	„	— Забава, игре, кратке моралне поуке.
„ 10,30—11,30	„	— Физичко васпитање, хелиотерапија и таласотерапија (у морским колонијама).
„ 11,30—12,30	„	— Час италијанског језика.
„ 12,30—13,30	„	— Ручак.
„ 13,30—15	„	— Одмор у хладовини.
„ 15—16	„	— Забава и игре.
„ 16—17	„	— Читање, разговори, хорско пјевање.
„ 17—17,30	„	— Лична чистоћа, ужина.
у 17,30	„	— Поздрав застави, молитва, враћање својим породицама.

13) Цјелокупно особље мора се стриктно придржавати распореда, пазећи да га се и дјеца држе. Треба имати у виду да тачност изнад свега васпитује и развија осјећај колективне дисциплине.

14) Водени уређаји:

а) Међу разним уређајима колоније треба нарочито пазити на водене уређаје.

б) Уколико нема могућности довода текуће питке воде, треба се побринути за стварање воденог депозита путем судова (буради са славинама, боцама и т. д.). У том случају треба држати на уму да судови морају потпуно одговарати хигијенским захтјевима, те се имају испразнити и поново напунити свакога јутра прије доласка дјеце у колонију.

в) Упутно је држати на дохвату довољан број чаша или шоља, по могућности од метала, како би се питомци могли њима служити.

г) У недостатку текуће воде треба за умиваонике поставити бурад са славинама. Упутно је поставити бурад једним избушеном цијеви, која ће омогућити истовремено умивање већег броја дјеце.

д) При снабдијевању водом за пиће и умивање треба водити рачуна да њена количина мора увијек одговарати броју питомаца и хигијенским захтјевима живота у колонијама.

15) Свлачионице:

а) Просторије, одређене за свлачионице, не смију се употребљавати за друге сврхе; особље има да их нарочито хигијенски пази.

б) Дјеца треба да у њих улазе само за облачење и свлачење, у пратњи надзорница, а у савршеном реду.

в) Из обзира хигијенске и дисциплинске природе добро је да се свакоме питомцу преда једна врећица у којој се имају чувати одјевни предмети. Ове врећице морају бити нумерисане бројем, која одговара бројци чивилука одређеног дотичном питомцу у свлачионици.

(Наставиће се)

OWI

узорна пропагандна централа

За вријеме туниских борби добили су амерички војници из своје отаџбине један часопис, који је падао у очи својом брижљивом израдом и савршеним тиском у више боја. Наслов тог часописа гласио је „Picture". То је од прве до посљедње стране била искључиво пропаганда за Рузвелта. Један војник је, не губећи времена, тијесно спаковао натраг тај красни часопис, те га послао „свом" посланику у Њу Јорку, републиканцу Џону Теберу, пропративши пошиљку са неколико мјесних примједаба. Већ на слједећој сједници Конгреса бацио је Џон Тебер тај часопис на говорницу, питајући узрујано докле ће амерички народ још допуштати овакво бесрамно пропагирање, којим би се хтјело осигурати четврти избор Рузвелта за претсједника Сједињених Држава, омогућујући му провођење своје диктатуре. Тај инциденат изазвао је пријетњу, да ће се повести истрага против издавача часописа „Picture", тог бившег писца сензационалних криминалних романа за часописе и радио-говорника Елмер Девиса, који сада заузима положај вође организације „Owi" (Office of war informations), те централне установе Рузвелтове пропагандистичке обавјештајне службе.

Изгледало је као да ће тај допис са фронта имати веома неугодне посљедице, поготово што је дао скоро у исто вријеме са нападом сенатора Хари Бирда, коме је „Office of war informations" због свог немилосрдног разбацивања парама већ одавно био трн у оку. Тако се догодило да је Бирд дао нападачима своју пуну подршку. Почеле су се ширити вијести о претстојећој реорганизацији, те о разним тајним засједањима, док је часопис „Тајмс" отворено саопштавао да су многи елементи из Owi-а себи већ потражили нова јасла. Али Рузвелтове организације и њихове вође били су на опрезу. Напад у Конгресу није поколебао вашингтонску бирократију, те је све остало по старом — само што је Елмер Девис учинио корак ближе ка јавности, те опет отпочео читати своје 5-минутне радио-коментаре, који су тог непознатог писца криминалних романа толико прославили у данима Перл Харбура. Већ у оно вријеме закључио је он контракт за 53 000 долара годишње. Сумњам да би он данас, у својству претсједника Owi-а, пристао да издаје свој мирни и убједљиви глас за такву багателну своту. Али то ништа не чини. Америка је једна од првих земаља која је открила тајну успјеха пропаганде. Њој *је од првог часа био јасан прворазредни* значај радиофонијске и журналистичке службе, као и то да њен квалитет и ефикасност зависи искључиво од свота које се у њу улажу. Она је то схватила и примјенила без икаквог двоумљења; до таквих граница да је то почело претстављати озбиљан терет на државном буџету. Оваквом више него широкогрудом трошењу почели су се одупирати неки опозиционари. Напад посланика Тебера навео је и америчку јавност да се изближе позабави организацијом Owi, људима који стоје у њој и иза ње, те њеним огромним механизмом, који нештедимице гута баснословне своте долара.

Један од главних задатака „Office of mar informations" састоји се у изради сензационалних вијести за вођење рата живаца. Елмер Девису је придодат један „управни штаб", у коме се међу осталима налазе и брат генерала Ајзенхауера Милтон Ајзенхауер и позоришни писац Роберт Шервуд, који помаже Рузвелту при састављању његових говора. Вашингтонска централа проширила се на неколико огромних комплекса зграда. Само главни уред за прекоокеанску службу запослио је 1400 намјештеника. Owi има 33 „центра за везе са иностранством", а располаже са 21 телевизионом радиостаницом и једним краткоталасним отпремником. Такође и два велика радиофонијска друштва НБЦ стоје му на располагању.

Све вијести стижу у вашингтонску централу, гдје се једанпут недјељно шефови разних одјељења састају на конференцији, да на њој израде „централне директиве" и „званични правац". Овдје се такође „пресавијају" вијести према специјалним потребама појединих земаља, или се по потреби исте фабрикују. Тако је први „Тајмс" недавно из неопрезности одала како се за Африку морају вијести прерађивати на „примитиван" начин, док је за Швеђане потребно више софистике.

Мистер Елмер Девис ради из петних жила. Често га се може наћи у његовом уреду чак и у два сата послије поноћи, гдје са два прста куца на својој машини најсвјежије „дописе из иностранства". То је све наравно веома напорно, па му стога нико не смије замјерити ако се повремено одмара за партијом бриџа. При томе му је његов најмилији партнер совјетски амбасадор Максим Литвинов, који свакако не пропушта те прилике да се побрине како Owi не би у својој обавјештајној служби занемарио интересе Совјетског Савеза.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Декретом Њ. Е. Гувернера

а) Постављени су

у Беранама:

Ковачевић Рабреновић М. Мара, за служитеља дневничара при основној школи.

б) Примљена у привременој службу

у Сјеници

Вуковић Анђелина, за служитеља дневничара (п-аву) при болници.

в) Потврђени у привременој служби

у Колашину:

Иветић др. Вуко, српски хонорарни лекар.

г) Пензионисани

на Цетињу:

Абрамовић Л. Александар, секретар гимназије; Кршанац Борђе, чиновник Пореске управе.

у Бијелом Пољу:

Кнежевић Милован, виши поштански контролор.

у Андријевици:

Бијелић Т. Јово, чиновник Пореске управе.

д) Престала је служба

у Шавнику:

Брајковић И. Марија, учитељица у Борковићима.

у Подгорици:

Бриновић Миловану, потпрегледнику финансиске страже.

ђ) Отпуштени су:

на Цетињу:

Ђуровић Л. Душан, чиновник при IV Дирекцији Гувернерства.

у Никшићу:

Маслеша Р. Ристо, желјезничарски чиновник.

у Будви:

Фатић Л. Алекса, чиновник Пореске управе.

у Пљевљима:

Каваја С. Петар, путар при техничком одјељу.

е) Пензионисани су

у Никшићу:

Мићанић Б. Мара, аванчиник болнице, општинска примаља, у среско начелство, по потреби службе.

на Цетињу:

Вујошевић С. Блажо, шефер аванчиник III групе VI Дирекцију, по службе; Вукчевић Л. Душан, наставник при школском надзорништву за Цетињу, у основну школу, у својству управ. тајн., по потреби службе; Радоњић Н. Душан, шефер служитељ II групе VI Дирекције Гувернерства у VIII Дирекцију, по потреби службе.

на Бирлиравну:

Вујовић И Видо, службеник поште на Ријеци Црнојевића, у својству чувара тел-фонске-телеграфске линије, по потреби службе.

у Колашину:

Ракочевић В. Милка, архивски чиновник при среском Окружном суду у Никшићу, у државно тужилаштво, по потреби службе.

у Подгорици:

Др. Мартинović Борђе, хонорарни директор болнице у Сјеници, у болницу, у својству примаријеца, по потреби службе; Тиодоровић Т. Мило, архивски чиновник окружног суда у Подгорици, у Више државно тужилаштво, по потреби служ-бе; Вукчевић М. Јулија, чиновник поште на Колашину, по молби.

у Бару:

Јоновић М. Блажо, аванчиник дневничар среског суда у Даниловом Граду, по молби.

ж) Оповаљу се декрети

1) о пријему у државну службу Ђокића М. Павта, при среском суду у Сјеници;

2) о пријему у државну службу Попиводе Г. Јагоша, при шумској управи у Пљевљима.

з) Пензионисани су следећи бивши службеници у војсци и жандармерији бивше југословенске државе:

1) **Официри:**

Миловић С. Никола, пјешадијски поручник

2) **Подофицири:**

Дошковић Б. Матар, жандармеријски поднаредник; Бженовић М. Крсто, жандармеријски наредник; Ковач М. Раде, пјешадијски водник III класе; Пелевић Р. Милиноје, пјешадијски водник III класе; Спасојевић Р. Радисав, пјешадијски водник II класе; Ђурић М. Радован, пјешадијски водник I класе.

3) **Војни чиновници:**

Павићевић Ј. Миниоје, виши војни чиновник III класе.

Завршни испити у Цетињској гимназији

У школској 1942/43 години, ова школа је радила потпуно нормално без икаквих сметња и прекида.

На почетку школске године уписано је у више разреде (I—IV) свега 648 ђака од којих 420 ученика и 228 ученица, а у више разреде (V—VIII) 285 ђака, од којих 198 уч. и 87 ученица. Укупно је уписано 933 уч.-ца подијељених у 20 одјељења.

На крају године остало је и одјељено 636 ђака, од којих 413 ученика и 223 ученица у нижих разредима и 226 ђака од којих 156 ученика у 70 ученица у вишим разредима. У ове су урачунати и ђаци удаљени на крају I семестра по § 54 Закона о средњим школама.

Школа је имала на раду 38 наставника. И ова је школа оскудијевала, ако и мање него друге, у стручним наставницима. Школи су потребни 2 стручна наставника за математику, физику и хемију и 1 за цртање и писање

Нижи течајни испит

Нижи течајни испит је одржан у времену од 21 до 28 јуна 1943. За испит се пријавило 106 редовних ђака, од којих 73 ученика и 33 ученице, и 5 приватиста (3 ученика и 2 ученице).

Нижи течајни испит је положило 77 редовних ђака, и то 56 ученика и 21 ученица, као и свих 5 приватиста. Од полазања усмених испита било је ослобођено 10 ученика и 4 ученице.

У IV разреду било је 3 одјељења. Као претпредметни испитних одбора би и у разреди старешине: Михаило Зорић, Пантелејмон Бугај и Душа Вукашиновић, а као чланови предметни наставници: Меденица Кларина и Зечевић Мојсије за српски језик; Колар др. Рино италијански језик; Зорић Михаило и Пајковић Михаило за историју и географију и Бугај Пантелејмон и Грабовски Станислав за математику.

Нижи течајни испити су положили ови кандидати:

Андрић Божидар — Андрија, кројача, Бегоњић Момчило — Никола, пензионера, Вујовић Вељко — Саво, земљорадника, Вукмановић Милан — Илије, земљорадника, Вукотић Илија — Андрија, учитеља, Вучковић Дмитар — Петра, пензионера, Дајков Н. Бранко — Јована, земљорадника, Дожовић Душан — Радула, директора Гувернерства, Ђурачковић Владимир — Милутин, протојереја-ђакона, Зубер Борђије — Стева, земљорадника, Јовићевић Божо — Бура, земљорадника, Јовићевић Бранко — Саво, трговца, Калуђеровић Перо — Јована, инвалида, Калиновић Владимир — Станка, чиновника, Краљевић Божидар — Марка, чиновника, Лопичић Војислав — Милована, лекара, Мартиновић Лавар — Јована мајстораја, Марковић Божидар — Марка, земљорадника, Николић Божидар — Ника, државног мајстора, Николић Милоје — пок. Бојка, кафеџије, Пејовић Илија — Алекса, пензионера, Пајовић Душан — Благоте, пензионера, Пилетић Марко — Пера, шефера, Поповић Војислав — Илије, протојереја, Ражнатовић Василије — Душе, земљорадника, Рајковић Радован — Перише, земљорадника, Симовић Душан — пок. Мартина, гостионичара, Симовић Борђе — Душе, трговца, Танковић Гаврило — Пера, земљорадника, Томановић Перо — пок. Блажа, инспектора, Милић Савко — Радоја пензионера, Павићевић Душан — Бура, земљорадника, Фин-чиновић Бранко — пок. Ника, учитеља, Бжиковић Душан — Риста, прегледника Фин. Контроле, Бојовић Војислав — Михаила, свештеника, Вучковић Душан — Ника, земљорадника, Вукић Владимир — Бранка, служитеља, Галетић Борђе — Владимира, чиновника, Бжиковић Михаило — пок. Бура, прегледника Фин. Контроле, Ђуровић Вукашин — Лавара, земљорадника, Ивановић Илија — Јока, служитеља, Ивановић Нико — пок. Јоника, учитеља, Јокић Јусуф — Османа, трговца, Капичић Илија — Петра, протојереја, Кривокапић Борђе — Мила, трговца, Лукић Владимир — Радована, пензионера, Мијић Б. Душан — Душана, потпијаца, Мраћевић Вељко — Васа, земљорадника, Марковић Мирослав — Пера, земљорадника, Мартиновић Здравко — Стева, капетана, Мартиновић Јанко — Мила, земљорадника, Мићићевић Војислав — Кроста, шофера, Николић Илија — Милана, чиновника, Петаковић Мило — Јована, земљорадника, Почек Владимир — Тома, чиновника, Прља Сретен — Мила, чиновника, Радчић Милиноје — пок. Јоника, болничара, Радуновић Милутин — Новака, учитеља, Вујаг Илија Жарко — Милијана, учитеља, Весковић Петрица — Сима, чиновника, Вујас Бранка — Цвјетка, возника, Вујадиновић Вјера — Михадина, учитеља, Вујадиновић Милева — Мила, земљорадника, Вујовић Радисав — Илије, пензионера, Врбица Иванка — пок. Никоје, чиновника, Јабучанин Дејанка — Јована, чиновника, Јанићевић Вјера — Душана, трговца, Кажић Станка — Михаила, учитеља, Контић Олијера — Јована, надзорника, Кусовац Надежда — Блажа, управника поште, Мартинић Јованка — Јосифа, чиновника, Пашић Станка — Ива, пензионера, Радоман Анђелија — пок. Петра, месара, Скутари Здравка — богословца, водника, Чакић Војислав — пок. Божа, трговца, Бојовић Кенија — пок. Марка, пензионера, Богдановић Марија — Душана, пензионера, Јовић Вељка — пок. Андрије, пензионера, Пејовић Видосава — Јована, пензионера, Крстић Милева — Јована, учитеља, Божовић Марија — Мила, пензионера, Рахтер Станка Милана, рентијера. (Наставиће се)

СА ФРОНТА И ИЗ ПОЗАДИНЕ

Огромни губитци бољшевика на Источном фронту

Према посљедњим информацијама сазнаје се да је непријатељ у посљедњем мјесецу дана на Орјел-Бјелгородском сектору Источног фронта претрпио страшне губитке у људ ству и материјалу. Њемачка војна команда закористила је оријешки положај кој кред тво за обрзање процеса бољшевичке армије. Као је борби дошао до коначнијег није њемачкој команди било више потребно да држи тај положај те је започела евакуацију.

Ратна се ситуација сигурнијој. Ако је потпуно уништено од стране Њемаца 60 скаолачких совјетских бригада и 50 пјешадијских дивизија. Осим тога достојанствено је других 45 пјешадијских дивизија и 25 оклопних бригада, које нису уништене способне за даљну борбу; укупно 380 000 мртвих. Уништено је 8.000 борних кола, 3.200 топова и 1600 мерзера.

Ови губици доказују какве су биле непријатељске снге које су опсриселе на том сектору и су неупоредиву жестину борбе, у којој су њемачки војници показали свој бесмрјежни херојизам, одолијевајући дуго и дуго непрекидним нападима борних кола, пјешадије и авијације, које је потиомадала војску у својим жестоким нападима. Њемачко ваздухопловство је такође постигло сјајне успјехе у борби са бољшевичким ловцима и бомбенim апаратима. задржавајући за себе апсолутну доминацију и надмоћност. Бољшевички губици неће се на 3.731 авион.

Територијални успјех Совјетских се Њемачке не претвара ни никакви губитак, пошто за њих не игра никакву улогу простор. Бољшевици напротив настоје да натјерају заузму своја поља, како би могли имати што више простора на располагање за обраду, јер у средњој и источној немирници врло осјетљива. Сва требовања, сем она за војску која се налази у првом редоњеве, редуцирана су толико да је формално завладала у народу гард. Константин наводи њемачке авијацијске на бољшевичку позадину, а нарочито на обрабраћ, још више ојачавају очајно стање војске и народа, јер су и много скадинити погођени и уништена пожарима, које иђа лако уопште угасити, јер их велики број бомби носиће свукла, где постоји уплашни материјал, међу којим спадају и животне намирнице, које врло лако горе.

Штрајкови са констатно повољу

(Лондон) Енглески министар ваздухопловне производње Крипс одржао је у Бристолу говор, нарамивши жаљење због чињенице да се неколико хиљада радника ваздухопловне индустрије налази у штрајку. Он је истакао да то не може сматрати правим чином саботаже против напора које у садашњем тренутку рат намеће нацији, те је заврши, повавши раднике да, ако поштовања према пожртвованости суграђана хоће пилоти пратњу преко питања надгинца, која су изазвала штрајк.

Размирице међу савезницима

(Берн) Лондонски дописници швајцарских листова истичу потребу сусрета између Черчила и Стаљина, опажајући да би Черчил требао ићи у посјету Стаљину, а не Стаљин Ајзенхауеру, јер се не заборавља да Лондон наставља своју улогу посредника између Вашингтона и Москве. Швајцарски листови наводе неке потешкоће између Англеса и Совјета. Кремљ не сакрива јасно да има потпуно сопствене погледе о организацији Европе и да има све бенефе водне заштите, јер му рат на Сицилији није донио за олакшање његовог рата.

Сједињене Државе пазе на нападну дугова

Министар трговине Сједињених држава саопштио је да је до сада добио само један ако о интереса на хајна од 425 милиона долара, одобреног Великој Британији у јулу 1941. године плаћане ратних инфлација. Цеси Џонс додао је да та свота наноси 84 милиона долара, што даје сиђатити да Сједињене Државе не мају намјере гледати кроз прсте на плаћање интереса и враћање капитала.

Знак националне солидарности

(Рим) Један ломбардијски индустријалац, који жели да остане анонимин, ставио је шефу италијанске владе на располагање своту од 500 000 лира. Шеф владе је одредио да се та свота подијели међу у есрбећима приликом непријатељских ваздушних напада на град Напуљ.

Непрестано пристајање прилога са свих страна Италије наводи је доказ високо развијене националне свијести италијанског народа, и повјерења које он г ја у своју нову владу и вођене са којом гледа у будућност.

Данас цијели италијански народ, окупљен око уваженим личности свог Владара, претставља један јединствени блок у којему је живље него икад у историји остварена мисао водиља: сви за једног један за све.

(Вашингтон) Претсједник француске владе Лавал примио је шефа италијанске делегације у Вишију Кристофера Фракаћија, који је пошао на париске амбасаде Краљевине Италије.

(Хуанг) Ш ф форм ције комунистичких герилаца у провинцији Шантунг је са 437 људи, к ји су били под његовом ком ндом, положио заклетву на вјерност кинеској националној влади.

(Лисабон) Званично се саопштава да Лиадонда са се 30 британских авиона није вратило из напада извршеног на Хамбург и на друга мјеста у Западној Њемачкој.

(Штокхолм) Један велики енглески четвороторац срушио се исјте ноћи око 3 сата близу Умка. Три пилота спасла су се падобранима, те су интернирана.

(Ерзерум) Вијести из Ирака јављају да се у многим центрима земље настављају демонстрације против Енглеске услед реквизиција, које су изазвале у земљи глад.

(Буенос Аирес) У Рио де Женајру саопштава се да у Бразилији у сукобима подијелила у моћи почи 31 јула нешто јужније од Перамбука потонула бразилијанска трговачка брод „Дек". Спасено је 87 бродолоиаца.

(Штокхолм) Торпедован је и потонулан извјеће Шведски путнички брод, чија је Шведска 1941 године продала Сједињеним Државама. Тај брод, чија је носивост била преко 20.000 тона, служио је Американцима за превоз трупа.

СПОРТ

Претходници фудбала

III

Њемачки фудбал прије сврховог рата није био приоразрасјан, као што је то био пред почетак данашњег рата. Побједа 4:2 против Шведске 1941 године на кију су Шведани одговорили послије шест мјесеца, са побједом 4:3, и недјутачно, случајним случајем, резултат са Енглеске 1938 године послије три ужстопна пораза прије тога и поновно у Берлину 1938 послије успјеха њемачког предратног фудбала.

Прва Њемачка врховна фудбалска организација основана је 1902 године, да би 1905 почела приређивати звјезвано приједство њемачког фудбалског такмичења. Она своје приједство није приређивала по лиго систему, како се онда практиковало у: Енглеској, Италији, Француској и Аустрији, него је имала неке окружне лиге и по њима дијелила приједство. Побједници ових окружних лига такмичили су се у елиминаторном куп-систему. При њемачки брак 1905 године ово је с. к. „Лајпцих". Овај клуб је један од најстаријих њемачких клубова. а истовремено најбољи њемачки клуб прије Сједињеног рата. Титулу првака Њемачке задржао је, пред 1905, још и 1906 и 1915 године.

Исто тако као и Њемачка и Италија је постала јако у фудбалу. Но-тренајци прво су почели у Италији, а затим у Бенови, Милану, Торину и другим. Прије 1904 године био је Бенови-Ђенови клуб, доок 1907 г. „Милано". Међу првим италијанским пред Сјетски рат фудбалерима истакао се центар наваде Чеченина, хафоних: Фосати и Милано, бек да Вена и вратар Самонта. Ови су тренери били у то вријеме стубови италијанског фудбалског тима у свим интернационалним сусретима.

При интернационалним међуградским сусрет Италије је одржала 1910 године у Милану. Противник је био домаћин тим Француске републике који је поражен са високим резултатом 6:2. Међутим, касније изгубили су Италијани од Мађара, који су у оно вријеме били најбољи фудбалери континента, са 1:6.

Године 1911 прва утакмица са Шајцарском прва је непријеђена. Наредне године, т.ј. 1912 дошао је до сусрета између Француске и Италијанске репрезентације и Италија је изгубила битку са 1:1. 1914 године Италијани су се ревашили и тим Француске са 2:0.

Тако је требало до пратеће новог 20 година да фудбал од аматерског брда „Радости" постане професионалне спортске дисциплина прког рада. Ово 1911 године фудбал је продро у све спортске средине и не саме континенте. Сада се сврхетњ ек ф ф ф

Челична одбрана Њемаца код Бјелгорода и Орјола

Англосаска трг. морнарица изгубила још 8,393.000 тона

Жестока борба на Источном фронту

Посљедњи билтен

[illegible] оружјих снага

[illegible] стан јавља:

[illegible] одбрана [illegible] Средњем Донецу дошло је до [illegible] борби од локалног значаја. [illegible] одбрамбена борба западно и југозападно од Бјелгорода, оне су настављене са нескривеном жестином, упоредо са тим и непријатељ бацио у борбу [illegible] снаге у свим овим биткама [illegible] нет, при чему су бројне [illegible] губитци у борним колима.

[illegible] на јужном сектору покушао [illegible] снагама на [illegible] одбијени. [illegible] и у [illegible] великим летње битке на [illegible] систематско [illegible] који се састоји у слабљењу непријатељских снага, штедјели по могућности њемачке снаге. Јужно од Ладошког језера била је непријатељска дјелатност још слабија. Њемачка артиљерија је бомбардовала многобројне *објекте у Лењинграду, међу којима жељезничке станице, касарне и једну фабрику муниције.* На крајњем сјеверу, на фронту Мурманска одбила је њемачка артиљерија многобројне нападе совјетских патрола, извршене уз помоћ јаког артиљеријског бомбардовања. Бољшевици су претрпили тешке губитке.

Међународна обавјештајна агенција саопштава при пут поморске зоне у којима су њемачке подморнице за првих седам мјесеци све горене вршиле своју дјелатност, као и извоз потапања по појединим секторима. Од 1. јануара до 31. јула 1943. године потопиле су њемачке подморнице укупно 486 трговачких бродова од свега 3.100.000 тона. Англосаси су у дотичним поморским водама претрпили сљедеће губитке: у Сјеверном Леденом мору 13 трговачких бродова од укупно 84 350 тона; у Средоземном мору 59 бродова од укупно 319 350 тона; у Атлантику 241 брод од укупно 1 515 000 тона; код обала Јужне Африке 9 јединица од укупно 107 000 тона; близу обала Сједињених Држава 63 брода од укупно 409.000 тона; у Индијском оквану 44 брода од укупно 245 000 тона. Сем тога су њемачке подморнице потопиле 13 транспортних једрењака и осталих торедима других 79 транспортних и трговачких бродова. Средња тонажа потопљених бродовања креће се око 6 300 тона по броду. На тај начин се осим споменутих 486 бродова од укупно 3 100 000 тона, који су били потопљени, мора рачунати са тонажом тешко оштећених, а можда и потопљених јединица, која износи 497.000 тона. Ако се овим бројима додају губитци, које је непријатељска трговачка пловидба претрпила намјену 1. јануара и 31. јула 1943 године услед акције других сила Тројног пакта, добићемо укупни износ непријатељских потопљених бродова од 840 јединица са укупном тонажом од 5.000.000 тона. У исто вријеме је торпедима и бомбама оштећено око 670 непријатељских трговачких бродова од укупно 3.330.000 тона, на чега се види да су Англо-американци у правих седам мјесеци 1943. г. имали 1,518 дјелом разорених дјелом оштећених трговачких јединица од укупно 8,393,000 тона. Преко података, које су објавили сами Англо-американци, сагрдили су они у истом размаку времена знатно мањи износ бродова.

Вијеја Чандра Бозе

[illegible] Чандра Бозе је рекао да [illegible] истјерана из Индије [illegible] моћи одржати војне [illegible] у централној Азији. Што [illegible] Индијца у Индију, [illegible] Американи не могу [illegible] Енглеза у Индији, [illegible] случају [illegible] Американи [illegible] Јапан [illegible] Индије.

Пред изборима у Сирији и Либану

Сиријска влада савјетала је нови парламент у навредно заједање за 17. августа. Дневни ред обухвата избор претсједника републике, верификацију мандата двадесетчетворице изабраних посланика и избор претсједника скупштине. Сазвање се из Бејрута да је либанска влада заказала за 29. август прокстепене, а за 4. септембар другостепене изборе.

Потонули неуспјех напада на Плоешти

Заробљени су америчански авијатичари, који су учествовали у бомбардовању петролеје е области Плоешти, те су се спасили надобрањима. Они су изјавили на испитивању да их је изненадила велика ефикасност румунско-њемачке одбране, која је била знатно јача од сваког очекивања. Приврене за бомбардовање петролејске зоне трајала су 9 мјесеци, те да су послије одбране међу надбоњим елементима америчанске ваздухоплови. Они су учествовали на специјалном двомјесечном припремном течају. Један румунски новинар, који је посматрао напад на Плоешти, изјавио је да није било ни оне страховите потете ни оне панике становништва о којој говоре непријатељски метафони. Штета неће имати никаквог утицаја на нетролејску производњу ни на проблем ратне производње горива.

Индија тражи прекид односа са Јужноафричком Унијом

Индијски државни савјет дискутовао је о примјени економских санкција како одговор на ограничења која је јужноафрика влада наметнула индијској заједници у Јужној Африци. Сем тога је затражено опозивање с јужноафричког Високог комесара и прекидање дипломатских веза са Јужном Африком.

Ваздушни напад на Милано, Бенову и Торино

Компактне непријатељске формације, које су напале Милано, бацаше су разорне и запаљиве бомбе, као и летке са пропагандистичким садржајем. Непријатељ није бирао објекте, уништавајући и палећи стамбене зграде и палате како у центру тако и на периферији. Међу погођеним објектима налази се поред многобројних цркава и болница „Матебенефрате.“ у Порта Нуови, у којој је било 600 болесника. Недаље су погођени: сиротиште у улици Кофалонијери, један манастир, историјска палата Дуњани у којој је смјештен музеј града Милана, сторишко дрвено позориште у близини позоришта Скала, народно тржиште код Порта Тарибалди.

У Бенови исти су евакуација зоне, које је непријатељ бијес највише погодио. Непријатељ су нарочито гађали цркве и уједнаке споменике. Пожар је уништио позориште Карло Феличе. Оштећена је палата Росо, у којој се налази драгоцјена библиотека чувена у цијелом свијету, као и палате Спинола и Гредонечанства. Погођене су болнице Галијера и Римарило. Пожар је потпуно уништио палату Ринаћенте. И поред жестине напада показало је становништво узорно и дисциплиновано државе.

Послиједњи непријатељски ваздушни напад на Торино — 22. од почетка овог рата — био је упјерен нарочито против центра града. Многобројне разорне бомбе и многе жестине хиљаде запаљивих бомби проузроковало је знатну штету. Поново је знатно оштећен трг Сан Карло, чији су умјетнички дворци из XVII вијека већ били изложени непријатељском бијесу. Најјаче ватра у центру није било оштећена. Мању штету је претрпила периферија. Оштећено је више цркава међу којима црква Свете Барбере, Да Кроћета чији је звоник више него напола порушен, те цркве Дели Кермине.

Кратке вијести

(Банкок) У Бурми је уведена обавезна војна служба. Засада се примају и обучавају само добровољци.

(Анкара) Лист „Алијкер“ позива све арапске народе да створе привредно-финансијски блок, способан да отпјони сваки страни привредни утицај на Средњем Истоку.

(Лисабон) Према извјесним вијестима дошло је на разговорима о могућности стварања арапске федерације, одржаних у Каиру између египатског и иракског министра претсједника, до преговора и са другим арапским државама.

(Истамбул) Војни гувернер забранио је усидривање египатских трговачких бродова у заливу Ел Арабија. Тај залив ће бити резервисан за англоамеричке ратне бродове.

(Рим) Његова Светост Папа Пије XII изразио је Кардиналу Д'Алезију, архиепископу напуљском, са је дубоко огорчење због разорења цркава и пустоши међу становништвом Напуља, те је истоме предао великодушни поклон у ужоврст унесрећених радничких породица.

(Пајраја) Банко ди Наполи предао је напуљском префекту прилог од 1 милион лира као помоћ унесрећенима од непријатељског ваздушног напада, извршеног 4 августа. Префект је изразио управном одбору банке највећу захвалност за овај нови великодушни прилог тог уваженог завода.

(Буенос Аирес) Сазнаје се из Каракаса да је порасла висина рјеке Ориноко и њених притока. Вјешгуели рјеке највећа поплава која је последњих година доживила. Преко 24 000 особа и 35 000 грла стоке очекује ког спас од воде.

(Тангер) Непрестана хапшења и смакнућа ухрђелничких вођа, оптужених због велеиздаје ствараваају све веће незадовољство и страх међу мароканским становништвом. Уставри су све вође криви зато што су жигосали одашиљање мароканских одреда на Сицилију.

(Тангер) Близу града Марселе нађена је тучјава између Сицилијанаца и сјеверноамеричких војника.

(Шајдокхолм) Совјетска обавјештајна служба јавља да су у борбама код Орјола и Бјелгорода погинула два совјетска армијска генерала.

Страни авијатичари у Турској интернацији

Саопштава се да су четири сјеверноамеричка авијатичара од оне недесетосморице који су били присиљени да ниврше присилно спуштање на турском територију наком лет да на Плоешту, умрла од претрпљених озеда. У Турској се моментално налази још 7 других авијатичара заробљених земаља, и то 2 Њемца, 4 Ховата и 1 Рус, док су сви други интернирани авијатичари били у међувремену враћени својим земљама.

Торпедован брод са теретом од 500.0000 стерлинга

Губитак бравилијанског "Дек" од 8.000 тона, повукао је са собом губитак терета у вриједности од 500.000 фунти стерлинга. Погинули су 33 члана посаде, међу којима се налази и капетан.

Pregled štampe

List „La Nacione“ objavljuje pod naslovom „Preporod sindikata“ jedan članak, u kojemu se veli da sindikat ne može umrijeti, - *ć u tvari samo da se preporodi kao instrumentat socijalne pravde, kao organizam kojega država kontroliše, ali ne ubija.* Članak se svršava isticanjem potrebe da sindikati ostanu na životu i da svojom akcijom pomažu rješenje problema, što će se moći rješavati poslije rata, a među kojima i ponovno transformiranja raznih industrija i *obnavanje agrarne i trgovačke djelatnosti u zemlji.*

List „Nerald Tribjun“ napada sjevernoamerički projekat o načinu vladanja zaposjednutim teritorijima, nazivajući ga beskrupulozni i štetnim za Sjedinjene Države, te hrabrivo zabrinutost dog posjedica, koje najtiščke političke direktive Sjedinjenih Država u pogledu *italijanskog naroda mogu imati.*

Potitvati jatišnih jedinica Italijanske mornarice izazvali su polvrale borbenom duhu italijanskih mornara u listu „Felkšer Beobalter“. List ističe da Italija i njeni saveznici mogu se ponositi ovim smionim potitvatima, dodajući da oni pretstavljaju najbolji odgovor na poziv na kapitulaciju, koja je vezana za predajom italijanskih brodova Anglosasima.

Ujedinjene nacije u raju radi pobjede izazvali gradjanske ratove među neprijateljskim nacjama. Ova činjenica izjava ističe da je u „Observeru“, koji dodaje da su poistvećaći revoluc ja od neproč. n ivog značaja za anglosaksu politiku. List ostrava razočaranje engleskih političkih krugova, koji vide da se politička promjena u Italiji razvila i razvija u potpunom miru

Одушевљење код италијанске омладине

(Рим) Нова ситуација у земљи наишла је одмах одјека међу омладинским масама, које су са спонтаном одушевљењем и одушевљу ко'а ни је карактеристична, оцјени с велику прилачност, коју су свако вријме наше е славне застаре италијан ке војске. Велики број младића, који још нису били регр товани, предао је министарству рата молбу за добровољни пријем у војску. Овај ентузијастичан и сјетан наишао на одушевљење војних власти, које ће донијети одредбе да се удовољи патриотска ревност најмлађих, који су осјетили потребу да се одазову најчистијим и најславнијим традицијама италијанске омладине.

Јапанске поморске успјеси

(Токио) Једна формација јапанских контраторпиљера наставила је напад, започет 6. августа близу острва Коломбангара, против јеке непријатељске поморске формације, која се налазила у пратњи многобројних контраторпиљера и авиона. Потопљени су: једна крстарица, једна друга јединица неодређеног типа и један торпиљер. Јапанци су изгубили један контраторпиљер. Једна формација од 16 ловачких авиона, која је покушала да нападне острво Шуртленд, изгубила је 15 апарата. У водама код Рендове потопили су Јапанци два брода велике и два средње тонаже, а тешко оштетили 8 великих јединица са искрцавањем, један брод средње тонаже и једна борна кола близу обале.

Свеба једне од многобројних влада

(Шајдокхолм) Нова тешка криза избила је у крилу југословенске маријонетске владе, услед дубоке неслоге између Срба и Хрвата у погледу свобе владе и Краља из Лондона у Каиро. Хрвати траже да се влада прије одласка из Лондона спорازуми о основама које ће регулисати односе између Срба и Хрвата.

Једно америчанско признање

Амерички министар рата признао је да су Америкници претрпили тешке губитке приликом напада на румунска петролејска поља. Над самом обланшћу уништено је 20% нападачких бомбардера, док су многобројни друге оборена током лета.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег драгог и незаборављеног супруга, оца, брата и рођака

† Јосифа Б. Мартиновића

— секретара четнике гимназије —

који се преселио у вјечност 13 јула т. г. послије дугог и тешког боловања, у 50-тој години живота и нас остави да за њим вјечито тугујемо.

Не можемо прогутити да не изјавимо захвалност свима нашим пријатељима, браћи, кумовима и покојниковим друговима, који нам указаше пажњу у току покојниковог боловања и пружаше утјеху у нашој жалости.

Посебној дугујемо вјечиту благодарност

Г. Бенедикту Букановићу на изузетном саучешћу.

Директору Гимназије и професорском колегиуму на особитој пажњи према покојнику у току његове тешке болести као и приликом сахране, те на дирљивом говору којим се преко свога колеге д-ра Луке Вукановића са покојником се увијек опростише.

Љекарима Болнице „Данило I“ на свесрдном заузимању за драгог нам покојника отргнутог од чељести смрти.

Свештеницима г.г. проту Поповићу, Мартиновићу и Каснићу на извршеном опијелу.

Дубоку благодарност дугујемо грађанству Цетиња, браћи Бајицама, Дубовићима и Довољанима који у великом броју покојника до вјечне куће испратише и спровод увеличаше.

Још једном захваљујемо свима који нам на који путем саучешће изразише и тугу за нашим драгим покојником изјавише.

ОЖАЛОШЋЕНИ

ЦЕТИЊЕ,
10. августа 1943. године.

супруга АНЂЕЛИЈА, син ЈОВАН, кћер ЈОВАНКА, сестре МАКА, ЈОВЕ и ДРАГЕ, рођаци: ВУЈА, ПЕТАР и МИЛО и остала родбина.

Директор БИНО БИЋАН